

Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2012-2015

“Eigen Kracht”

De zelfredzaamheid van de burger

Inhoudsopgave

Inleiding	p. 3
Hoofdstuk 1: Ontwikkelingen en uitgangspunten	p. 5
Hoofdstuk 2: Leefbaarheid, sociale samenhang, ondersteuning jeugd en maatschappelijke zorg	p. 10
Hoofdstuk 3: De weg wijzen, adviseren en ondersteunen	p. 12
Hoofdstuk 4: Vrijwilligerswerk en mantelzorg: geen makkelijke, maar wel een dankbare taak	p. 15
Hoofdstuk 5: Voorzieningen en beleid voor iedereen, met en zonder beperking	p. 20
Hoofdstuk 6: Werken aan collectieve voorzieningen en individuele voorzieningen voor wie dat noodzakelijk is	p. 22
Hoofdstuk 7: Raakvlakken met andere beleidsterreinen	p. 24
Hoofdstuk 8: Financiële paragraaf	p. 26
Bijlage 1: Resultaten van de Wmo volgens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten	p. 28
Bijlage 2: AWBZ begeleiding naar Wmo	p. 29
Bijlage 3: Afkortingenlijst	p. 30

Inleiding

Voor u ligt het beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2012-2015. Dit plan volgt op het beleidsplan Wmo 2008-2011 “Samen Doen”. De titel van dit plan is “Eigen Kracht: zelfredzaamheid van de burger”. Halderberge gelooft in de eigen kracht van haar inwoners en de kracht die burgers samen hebben om elkaar te helpen mee te doen in de samenleving.

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) is 1 januari 2007 ingevoerd als vervanging van de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg), Welzijnswet (Wzw) en delen van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). De wet bracht een verandering in de manier waarop de gemeente mensen met een beperking ondersteunt. Met als gevolg de invoering van de compensatieplicht zoals genoemd in artikel 4 Wmo. Dit artikel schrijft voor dat de gemeente verplicht is mensen met een beperking te compenseren op vier (en vanaf 2013 vijf) gebieden:

- Het voeren van een huishouden
- Zich in en om de woning verplaatsen
- Zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel
- Medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan
- (Het dagelijks levensverrichtingen kunnen uitvoeren en het eigen leven kunnen regisseren en structureren)¹

De wet laat gemeenten vrij in de manier waarop zij de compensatie bieden aan inwoners met een beperking. De pijlers die hierboven beschreven zijn, zijn erg breed en niet concreet. Om de gebieden duidelijker en werkbaar te maken, heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) acht resultaten opgesteld die gemeenten kunnen helpen bij hun compensatieplicht. Deze resultaten zijn te vinden in bijlage 1.

Doordat de Wmo een aantal wetten vervangt, is het werkveld erg groot. De wet is daarom verdeeld in prestatievelden. Dit zijn 9 prestatievelden²:

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer.
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang.
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.

¹ Dit resultaat wordt bijgevoegd in 2013 nadat de taken van de AWBZ worden overgeheveld naar de Wmo. Later in het beleidsplan volgt uitgebreidere informatie

² Een beschrijving van de prestatievelden is te vinden op www.invoeringwmo.nl.

Beleidsplan 'Samen doen' 2008-2011

Het vorige beleidsplan 'Samen doen' was het eerste beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning van de gemeente Halderberge. De invoering van de Wmo betekende een herijking van het hele ondersteunings- en welzijnsbeleid in Halderberge. Ook kreeg de gemeente er een aantal taken bij. De afgelopen beleidsperiode is vorm gegeven aan de nieuwe taken binnen de gemeentelijke organisatie. De gemeenteraad heeft hiervoor de kaders vastgesteld.

De komende beleidsperiode staat in het teken van doorontwikkelen. Een voorbeeld hiervan is Wegwijs³. Tijdens de vorige beleidsperiode is de werkwijze en de situering van het loket uitgebreid geëvalueerd. De resultaten hiervan worden meegenomen in dit beleidsplan.

Verder werd tijdens de vorige beleidsperiode de Wmo-raad gevormd. Nu wordt dit orgaan om advies gevraagd bij de koersbepaling en veranderingen binnen het beleid Maatschappelijke Ondersteuning in Halderberge. De Wmo-raad kan ook op eigen initiatief adviezen uitbrengen.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk wordt stilgestaan bij de ontwikkelingen die op ons afkomen en de uitgangspunten voor de komende beleidsperiode. Vervolgens wordt in hoofdstuk 2 kort stilgestaan bij de prestatievelden die gaan over leefbaarheid, sociale samenhang, ondersteuning van jeugd en maatschappelijke zorg. In de daarop volgende vier hoofdstukken is het beleid vastgelegd op het gebied van informatie, advies en ondersteuning, mantelzorg en vrijwilligerswerk, algemene, collectieve en individuele voorzieningen. In hoofdstuk 7 wordt stilgestaan bij de raakvlakken met andere beleidsterreinen. Het laatste hoofdstuk bevat de financiële paragraaf. Mocht u sommige afkortingen niet begrijpen, in de derde bijlage van het plan vindt u een afkortingenlijst.

³ Wegwijs is het loket bij de gemeente Halderberge waar inwoners terecht kunnen met vragen over sociale en maatschappelijke aangelegenheden

Hoofdstuk 1 - Ontwikkelingen en uitgangspunten

Landelijke ontwikkelingen

Toenemende druk op de Wmo

In Nederland is sprake van 'dubbele vergrijzing'. Dit houdt in dat een steeds groter percentage van de bevolking ouder dan 65 jaar is, maar dat mensen ook nog eens ouder worden. In de toekomst neemt het beroep dat gedaan wordt op zorg en ondersteuning toe.

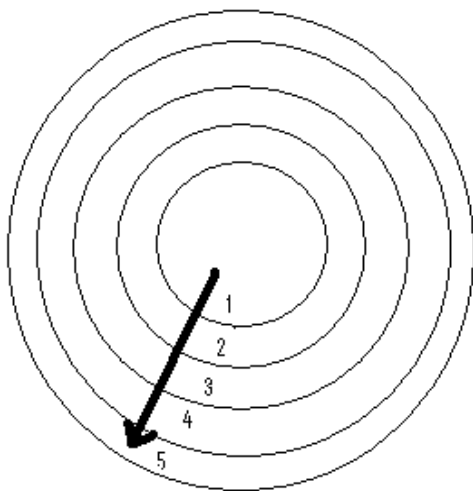
Gemeente Halderberge					
Prognose aantal 65+ers t/m 2040					
	2011	2015	2020	2030	2040
65-74 jaar	10,8%	13%	14%	14,7%	13,4%
75+	7,1%	7,9%	9,3%	12,5%	14,8%
Totaal 65+	17,9%	20,9%	23,3%	27,2%	28,2%

Naast de vergrijzing staat de ontwikkeling van ontgroening. In verhouding zijn er minder jonge mensen.

De Kanteling

De komende beleidsperiode staat in het teken van doorontwikkeling. De doorontwikkeling richt zich op het anders invullen van de compensatieplicht en wordt "de Kanteling" genoemd.

De Kanteling is een veranderproces dat landelijk begeleid wordt door de VNG. De nadruk ligt op het (blijven) meedoen in de samenleving. Hierbij wordt gekeken naar de eigen kracht en zelfredzaamheid van burgers. Dit houdt in dat een burger in eerste instantie kijkt wat hij zelf kan doen om te zorgen dat hij kan (blijven) participeren in de samenleving, zij het met behulp van zijn eigen netwerk. Wanneer dit niet voldoende compenseert voor zijn beperking, wordt gekeken naar de algemene en collectieve voorzieningen. Algemene voorzieningen zijn voorzieningen waar de burger gebruik van kan maken zonder tussenkomst van de gemeente. Bij collectieve voorzieningen is een indicatie van de gemeente wel nodig. Ook deze voorzieningen zijn niet voor individueel gebruik. De deeltaxi is hiervan een voorbeeld. Als ook die voorzieningen niet voldoende blijken te zijn, komen de individuele voorzieningen in beeld.

1. Eigen kracht
2. Sociaal netwerk
3. Algemene voorzieningen
4. Collectieve voorzieningen
5. Individuele voorzieningen

De Kanteling houdt een verandering in van claim- en aanbodgericht (voorzieningen en hulpmiddelen) naar resultaat- en vraaggericht (participatie en zelfredzaamheid) denken. Het behelst grote veranderingen in denken en doen. Niet alleen van de gemeente, maar ook van haar maatschappelijke partners en inwoners. Voor de gemeente betekent het onder andere het ontwikkelen van een innovatief, flexibel en passend aanbod. Ook uit dit beleidsplan zal de weerslag blijken op bijvoorbeeld de manier van informatieverstrekking, advisering en het omgaan met collectieve en individuele voorzieningen.

Omdat Kantelen een veelomvattend proces is, zal het tijd kosten om te implementeren. Zoals de VNG omschrijft in haar handreiking⁴ is het belangrijk klein te beginnen en steeds verder uit te bouwen. Daarom is gekozen al in 2011 een start te maken met het kantelen van Wegwijs. Meer informatie is te vinden in hoofdstuk 3.

Digitalisering

Steeds meer Nederlanders beschikken over internet. Het zoeken naar informatie begint dan ook vaak achter de computer. Deze ontwikkeling is belangrijk voor de gemeente. Het betekent dat de digitale informatievoorziening goed op orde moet zijn. Gebruik van social media zoals Twitter, Facebook, Hyves en LinkedIn neemt de laatste jaren toe. Via netwerken communiceren meer mensen gelijktijdig met elkaar. De impact hiervan is op lokaal niveau duidelijk zichtbaar. Acties door burgers zijn veel sneller en eenvoudiger te organiseren. Intern en extern communiceren gaat makkelijker.

Hier bovenop komt de komst van het klantencontactcentrum (hierna: KCC). Het KCC van de gemeente is de herkenbare ingang waar burgers, bedrijven en instellingen terecht kunnen voor alle producten en diensten van de overheid. De komst van dit centrum is een maatregel die is opgelegd door de Rijksoverheid. Alle overheidsinstellingen krijgen een dergelijk loket. Het centrum moet in 2015 gerealiseerd zijn. Er wordt naar gestreefd om binnen het KCC 80% van de contacten met de burger direct af te handelen bij het eerste contact. Halderberge staat dus voor een grote uitdaging.

Digitalisering heeft invloed op de uitvoering van Maatschappelijke Ondersteuning. De burger moet goed geïnformeerd worden via internet over wat de maatschappelijke ondersteuning inhoudt en wat voor beleid de gemeente voert. Bovendien zullen over een aantal jaren de vragen voor Wegwijs ook binnen komen via het KCC.

Bestuursakkoord

In 2011 heeft het kabinet Rutte het bestuursakkoord 2011-2015 vastgesteld. Dit akkoord is ondertekend door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Interprovinciaal Overleg en door de Unie van Waterschappen. De volgende punten uit dit akkoord zijn van invloed op de terrein van maatschappelijke ondersteuning.

Overheveling taken AWBZ

De komende beleidsperiode is er naast de Kanteling nog een grote verandering die op ons afkomt, namelijk overheveling van taken vanuit de AWBZ naar de Wmo.

De overheveling houdt in dat de extramuraal⁵ AWBZ- functie 'begeleiding' onder de Wmo komt te vallen en dus onder verantwoording van de gemeente valt. 2013 wordt het overgangsjaar. Nieuwe cliënten vallen dan onder de Wmo, in 2014 komen ook de huidige cliënten daarbij.

⁴ VNG handreiking "Kantelen in de Wmo: Handreiking voor visieontwikkeling en organisatieverandering" blz. 18

⁵ Extramuraal wil zeggen dat de begeleiding buiten de muren van de zorginstelling plaatsvindt, bijvoorbeeld bij mensen thuis.

De begeleiding is bedoeld voor mensen met een lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap of psychogeriatrisch of psychiatrische problemen. Het gaat om matige of ernstige beperkingen. Begeleiding valt uiteen in begeleiding individueel (bijvoorbeeld woonbegeleiding en thuisbegeleiding) en begeleiding groep (bijvoorbeeld dagbesteding voor mensen met een verstandelijke beperking).

Transitie van de jeugdzorg

Het kabinet heeft in het regeerakkoord aangekondigd alle jeugdzorgtaken te decentraliseren naar gemeenten. De decentralisatie van de jeugdzorg naar gemeenten is een gevolg van de wens de jeugdzorg bij die bestuurslaag te leggen die het dichtst bij kinderen en hun opvoeders staat. Er is nog geen concrete planning aangegeven voor de overgang. De VNG houdt als voorlopige tijdsplanning aan: ambulante hulp in 2014 en de overige onderdelen in 2015. Sommige onderdelen van de over te hevelen jeugdzorg kunnen gemeenten op regionaal niveau organiseren en bekostigen.

Meer informatie over de transitie in de jeugdzorg en de gevolgen hiervan voor Halderberge is te vinden in Kadernota Jeugd 2011-2014 "Halderberge in verbinding met jeugd". Deze nota is vastgesteld door de gemeenteraad op 11 juli 2011.

Wet Werken naar Vermogen

In 2013 wordt naar alle waarschijnlijkheid de Wet Werken naar Vermogen ingevoerd. Deze wet vervangt een aantal wetten, de Wajong (arbeidsongeschiktheidsvoorziening voor jonggehandicapten), de Wwb (Wet werk en bijstand) en de Wsw (Wet sociale werkvoorziening). De WIJ (Wet Investering in Jongeren) wordt in 2012 al bij de Wwb gevoegd. De uitvoering van de Wet Werken naar Vermogen wordt de verantwoordelijkheid van gemeenten.

Ontwikkelingen binnen de gemeente Halderberge

Dienstverlening

'Dienstverlening staat voorop!' luidt de missie van de gemeente Halderberge. Halderberge streeft continu naar verbetering van de dienstverlening richting de burger, zowel digitaal als telefonisch en in persoon. Zoals bij de landelijke ontwikkelingen staat beschreven, komt er de komende tijd veel op ons af in het kader van dienstverlening. Het belangrijkste is het klantencontactcentrum. In de gemeente is een projectgroep Dienstverlening die werkt aan het inpassen van deze ontwikkelingen in Halderberge.

Regionalisering

Op steeds meer terreinen trekken gemeenten met elkaar op. Kosten en expertise delen zijn voordelen hiervan. Optrekken met de regio is daarom zeer wenselijk. Bovendien kan bij samenwerking de werklust verdeeld worden. Halderberge werkt samen met de regio West-Brabant. Dit zijn 19 gemeenten⁶ die samen optrekken, onder andere op het gebied van de Wmo en het klein collectief vervoer.

Bezuinigingen

Halderberge heeft, net als vele andere gemeenten te maken met een bezuinigingstaakstelling. In Halderberge bedraagt deze ongeveer € 2,8 miljoen⁷. In de kadernota 2012-2014 is een taakstelling van €200.000,- per jaar voor de uitvoering van het beleid Maatschappelijke Ondersteuning vastgesteld. Deze kadernota is door de gemeenteraad vastgesteld op 7 juli 2011. In de gemeente wordt in 2011 en 2012 een

⁶ De 19 samenwerkende gemeenten zijn: Aalburg, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tholen, Werkendam, Woensdrecht, Woudrichem en Zundert.

⁷ Voor zover bekend in 2011 tijdens het schrijven van het beleidsplan

takendiscussie gehouden waaruit moet blijken op welke taken de gemeente zich de komende jaren focust. De uitkomst van deze discussie kan gevolgen hebben voor de maatschappelijke ondersteuning en betekenen dat niet alle actiepunten uit dit beleidsplan kunnen worden uitgevoerd.

Uitgangspunten voor de komende beleidsperiode

In het beleidsplan 2008-2011 is een aantal uitgangspunten geformuleerd. Deze uitgangspunten gelden nog steeds en zullen ook voor de komende periode de basis vormen. Gecombineerd met de ontwikkelingen die landelijk en lokaal spelen, levert dit de volgende uitgangspunten op:

De zelfredzame burger

Dit beleidsplan heet "eigen kracht". Halderberge gaat uit van de eigen kracht van haar inwoners. Burgers, met en zonder beperking, zijn vaak in staat zelf, of samen met hun sociale netwerk, oplossingen voor hun problemen te bedenken zodat zij kunnen deelnemen aan de samenleving. De afbeelding op de kافت van staat hiervoor symbool. Mensen moeten hun eigen kracht kunnen zien en zijn vaak sterker dan zij zelf wellicht denken. De gemeente ondersteunt mensen in het participeren in de samenleving.

Samen kom je verder

Samenwerking geldt voor meerdere verbanden. Allereerst de samenwerking tussen burgers. We moeten elkaar helpen en steunen om samen zo lang mogelijk mee te kunnen blijven doen in de samenleving. Samenwerking geldt ook binnen de gemeente. Verschillende afdelingen zullen moeten samenwerken om het beleid Maatschappelijke Ondersteuning goed uit te kunnen voeren. Dit kan de gemeente natuurlijk niet alleen, hiervoor zijn ook de maatschappelijke organisaties nodig. Als laatste is samenwerking in de regio belangrijk. Samenwerking met andere gemeenten is belangrijk om kosten te besparen en expertise te delen. Samen komen we verder.

Collectief wanneer mogelijk, individueel indien nodig

De druk op de Wmo en de daaraan gekoppelde voorzieningen neemt toe, onder andere door de vergrijzing. Een andere manier van werken is daarom noodzakelijk. De druk van individuele voorzieningen kan worden verminderd door het aanbieden van algemene en collectieve voorzieningen. Bij algemene voorzieningen gaat het om voorzieningen die voor iedere inwoner zonder tussenkomst van de gemeente beschikbaar zijn. Collectieve voorzieningen kunnen door de gemeente worden toegewezen. Pas wanneer iemand niet gecompenseerd kan worden door gebruik van algemene en collectieve voorzieningen, wordt een beroep gedaan op de individuele voorzieningen.

Informele hulp is de drijvende kracht, terwijl professionele hulp aanvullend is

Essentie is dat mensen zelf zoveel mogelijk oplossen door eerst dichtbij hulp in te roepen van familie, vrienden, burens en vrijwilligers. Als het op die manier niet lukt, kan andere hulpverlening worden ingeschakeld. Als de ernst van de situatie daarom vraagt, is uiteraard meteen professionele hulp in te roepen.

Van aanbod naar vraaggericht werken

Onder invloed van de Kanteling wordt er niet meer aanbodgericht, maar op de vraag gericht gewerkt. Het is de bedoeling dat er minder vanuit een standaardaanbod wordt gedacht, maar meer vanuit de vraag van cliënt. Creativiteit en flexibiliteit van de gemeente, haar maatschappelijke partners en inwoners is daarvoor noodzakelijk.

Speerpunten

Binnen dit beleidsplan ligt de nadruk op informatie, advies en ondersteuning, mantelzorg en vrijwilligerswerk, collectieve, algemene en individuele voorzieningen. Dit zijn prestatievelden 3, 4, 5 en 6. Voor deze prestatievelden als speerpunten is gekozen vanwege de grote ontwikkelingen die binnen deze velden spelen. De Kanteling speelt daarbij een grote rol.

De overige prestatievelden worden opgenomen in andere beleidsplannen van de Gemeente Halderberge. De Wmo is namelijk erg breed en er is overlap met andere beleidsterreinen. Daarom zal in dit plan daar niet uitgebreid bij worden stilgestaan. Deze prestatievelden zijn daarom kort beschreven in het volgende hoofdstuk, waarbij een verwijzing te vinden is naar andere beleidsnota's.

Kwaliteitsbewaking

De kwaliteit van de Wmo wordt bewaakt door de gemeente door het inzetten van de volgende middelen:

- Wmo benchmark. Er wordt ieder jaar een benchmark gehouden.
- Jaarlijks wordt een klanttevredenheidsonderzoek gehouden waarin de tevredenheid over de individuele voorzieningen en ondersteuning van de gemeente wordt gemeten.
- Jaarlijkse rapportages. In deze rapportages wordt de voortgang van de actiepunten uit het beleidsplan beschreven en ter kennis gebracht aan de Wmo raad en de gemeenteraad.

Betrokkenheid burgers

Dit beleidsplan is tot stand gekomen in samenspraak met inwoners van Halderberge. Tijdens een aantal interactieve bijeenkomsten is gevraagd aan inwoners en maatschappelijke organisaties naar hun mening over vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Ook is de Wmo raad betrokken tijdens de ontwerpfasen (juni 2011) en de conceptfasen (september/ oktober 2011). Inwoners hebben hun mening kunnen geven over het concept- beleidsplan dat ter inzage lag in van 22 september tot en met 20 oktober 2011.

Hoofdstuk 2 – Leefbaarheid, sociale samenhang, preventie en ondersteuning jeugd en maatschappelijke zorg

Zoals gezegd worden prestatievelden 3, 4, 5 en 6 uitgebreid behandeld in de komende hoofdstukken. Dit hoofdstuk beschrijft de andere prestatievelden in het kort.

Prestatieveld 1: Sociale samenhang en leefbaarheid

In dit prestatieveld staat het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten centraal. Dit heeft betrekking op vele beleidsterreinen binnen de gemeente. Hieronder volgt een opsomming van een aantal terreinen dat raakt aan dit prestatieveld:

- Een belangrijk document op het gebied van prestatieveld 1 is de Nota Leefbaarheid⁸. In deze nota legt de gemeenteraad in grote lijnen de uitgangspunten vast voor het beleid op het gebied van leefbaarheid in de gemeente.
- Veiligheid vormt ook een onderdeel van leefbaarheid in dorp, wijk en buurt. De in 2011 vastgestelde kadernota integrale veiligheid bepaalt het beleid op het gebied van veiligheid voor de komende jaren.
- Ook beleid op het gebied van volksgezondheid draagt bij aan leefbaarheid. Later in dit hoofdstuk is te lezen over het Halderbergse beleid op dit gebied. Preventie op het gebied van drugs en alcoholgebruik voorkomt overlast en draagt daarmee bij aan een beter woonklimaat.
- Naast deze beleidsterreinen wordt er ook fysiek invulling gegeven aan leefbaarheid. Dit is bijvoorbeeld te lezen in de “Woonvisie Halderberge: diversiteit in kernkwaliteit”.
- Kunst en cultuur zorgt ook voor leefbaarheid en sociale samenhang. In de beleidsnota “Halderberge: Cultureel uitgelicht” staat het beleid op het gebied van kunst en cultuur voor 2010-2014 beschreven. Een uitgangspunt dat genoemd wordt, is actieve en passieve participatie in amateurkunst. Dit versterkt de sociale samenhang en de ontwikkeling en zelfredzaamheid van de burger.
- Sport draagt bij aan de samenhang in een wijk en kan sociaal isolement voorkomen. In de kadernota sport: “Halderberge in beweging 2010-2014” is het beleid voor de komende jaren vastgelegd. Sport heeft ook raakvlakken met de Brede School. Sportverenigingen worden dan onderdeel van de Brede School. Meerdere voorzieningen in een wijk of dorp verhoogt de leefbaarheid
- In samenhang met het sportbeleid, draagt ook het speelbeleid bij aan de leefbaarheid en sociale samenhang in de buurt. Een speelplaats is een ontmoetingsplek voor ouder en kind. Het speelbeleid van de gemeente is te vinden in de notitie “Ruimte voor Spelen”.
- Een regeling die bijdraagt aan de sociale samenhang is ‘Breng je buurt tot leven’. Inwoners van Halderberge kunnen een verzoek indienen voor een financiële bijdrage voor een activiteit in de buurt, bijvoorbeeld een barbecue.

Prestatieveld 1 is nauw verbonden met andere prestatievelden, zoals prestatieveld 5. Zoals in hoofdstuk 5 wordt uitgelegd gaat het onder andere om algemene voorzieningen, voorzieningen waar mensen gebruik van kunnen maken zonder tussenkomst van de gemeente. De aanwezigheid van algemene voorzieningen in een dorp, wijk of buurt draagt ook bij aan de leefbaarheid en sociale samenhang in de wijk.

Leefbaarheid en sociale samenhang zijn niet alleen afhankelijk van de acties die de gemeente daarop onderneemt. Ook initiatieven van inwoners zijn hierin van belang. Het

⁸ Deze nota is te vinden op www.halderberge.nl

organiseren van een buurtfeest of burens die met elkaar de straat schoon houden, zorgen ook voor toename van de leefbaarheid en sociale samenhang.

Prestatieveld 2: Ondersteuning jeugd

In Halderberge is op 11 juli 2011 de nieuwe Kadernota Jeugd vastgesteld. De speerpunten voor dit prestatieveld zijn in dat document te vinden. De kadernota jeugd bepaalt drie prioriteiten⁹:

- Jongerenparticipatie
- Centrum voor jeugd en gezin
- Transitie van de jeugdzorg

Doelstellingen die in de kadernota onder andere naar voren komen, zijn:

- Nadruk leggen op de gewone, positieve ontwikkeling en opvoeding van jongeren. De nadruk moet niet liggen op risico's en problemen van jongeren, maar op mogelijkheden en kansen, een gezonde, positieve opvoeding, een succesvolle schoolloopbaan, talentontwikkeling en het actief participeren in school en samenleving.
- Realiseren van een goede opvoedingsondersteuning. Opvoedingsondersteuning speelt een belangrijke rol. Ze investeert in de pedagogische basiscompetenties van de (mede)opvoeders (thuis, in de kinderopvang en op school) en in het versterken van de pedagogische kwaliteit van de sociale netwerken in de directe leefomgeving. De opvoedingsondersteuning is daarbij niet alleen gericht op het voorkomen en vroegtijdig verhelpen van problemen, maar ook op het bevorderen van de algehele kwaliteit van de opvoeding
- Opvoeding en opvoedingsondersteuning versterken, maar niet overnemen. Denk daarbij aan intensievere, ambulante hulp, deeltijd daghulp, deeltijd residentiële hulp, deeltijd plaatsing in pleegzorg en speciale onderwijsvoorzieningen. Ook hier is het van belang dat de eigen mogelijkheden en kracht centraal staan en dat er veel aandacht is voor het zelfoplossend vermogen van jongeren en (mede)opvoeders

Prestatievelden 7, 8 en 9: maatschappelijke opvang, bevordering openbare geestelijke gezondheidszorg, bevordering van verslavingsbeleid en aanpak huiselijk geweld

Voor deze prestatievelden werkt de gemeente Halderberge voor een belangrijk deel regionaal samen met de gemeenten Bergen op Zoom (centrumgemeente), Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Moerdijk. De centrumgemeente ontvangt de rijksmiddelen. In overleg met de regiogemeenten maakt de gemeente Bergen op Zoom jaarlijks afspraken met de zorgaanbieders over het te leveren zorgaanbod.

Het beleid is vastgelegd in de regionale kadernota Regionaal Kompas 2008-2014. De gemeenten willen komen tot een sluitende woon- en zorgketen voor sociaal kwetsbare mensen in West-Brabant. Prioriteit wordt gegeven aan het realiseren van passende huisvesting met zorg op maat en een sluitend signalerings- en zorgnetwerk. Lokaal wordt dit vormgegeven via het MaSS (maatschappelijk steunsysteem). Dit MaSS bestaat uit een casuïstiekoverleg vorm complexe zorgvragen en een inlooppunt.

Het beleid voor verslavingspreventie maakt onderdeel uit van het Volksgezondheidsbeleid van de gemeente. De gemeente richt zich hiervoor op de doelgroep jeugd en wil riskant middelengebruik (roken, drugs en overmatig alcoholgebruik), verslaving en daarmee samenhangende overlast voorkomen of verminderen. Hiervoor wordt een integrale aanpak ingezet met voorlichting, vroegsignalering met toeleiding naar zorg en regelgeving-handhaving. Voor het tegengaan van overmatig alcoholgebruik door jongeren neemt de gemeente ook deel aan de regionale campagne 'Think before you drink'.

⁹ Een prioriteit betekent in deze kadernota dat er op de 3 genoemde thema's een extra tijdsinvestering plaats zal vinden.

Hoofdstuk 3 – De weg wijzen, adviseren en ondersteunen

Prestatieveld 3 gaat over het geven van informatie, advies en ondersteuning door de gemeente op het gebied van maatschappelijke ondersteuning. Dit is belangrijk voor burgers om de weg te vinden in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Dit geldt voor informatie via internet, telefonisch en in persoon.

- Het geven van informatie: het volledig en toereikend verstrekken van informatie, in verband met de aan de orde gestelde vraag van de cliënt.
- Het geven van advies: bedoeld om de cliënt bij te staan bij het maken van keuzes in de gegeven situatie.
- Cliëntondersteuning: het verhelderen en verbreden van de oorspronkelijke vraag, het onderzoeken of er wellicht een vraag achter de gestelde vraag schuilt, het onderzoek naar samenhang met andere diensten en producten, zowel vanuit de AWBZ als vanuit de Wmo (gemeente) en het begeleiden van de cliënt door het hele proces van vraagstelling, via aanvraag, indicatiestelling en beschikking naar zorgverwezenlijking. Daarbij kan ook adequate verwijzing en stimulering van de cliënt in zijn zelfredzaamheid aan de orde zijn.

Eén aspect dat centraal staat bij prestatieveld 3 is de één-loket gedachte. Het idee hierachter is dat de burger zich maar een keer tot de gemeente hoeft te wenden om informatie te krijgen over verschillende voorzieningen. Ook is het belangrijk de cliënt te ondersteunen bij het verhelderen van de hulpvraag.

Halderberge heeft Wegwijs. Bij dit loket kunnen mensen zowel terecht met vragen over zorg en welzijn als inkomensgerichte vragen. Burgers kunnen in persoon en telefonisch terecht bij Wegwijs. Ongeveer 50% van de vragen die bij Wegwijs binnenkomen zijn gerelateerd aan maatschappelijke ondersteuning. Er zijn zo'n 1000 contacten per maand, wat neerkomt op ongeveer 45 contacten per dag (huisbezoeken niet meegerekend).

Gekantelde informatie, advies en ondersteuning

Door de Kanteling staat er binnen prestatieveld 3 veel te veranderen. Wanneer mensen ondersteuning nodig hebben, dienen zij een aanvraag in. In de oude situatie beoordeelde de gemeente alleen deze aanvraag. In de nieuwe manier van werken vindt er een breder gesprek plaats, door de VNG ook wel 'het gesprek' genoemd. Het liefst bij mensen thuis. Medewerkers bij Wegwijs krijgen zo een beter beeld van de situatie en verkennen met de cliënt alle mogelijke oplossingen die er zijn voor het probleem. Eerst wordt gekeken naar de zelfredzaamheid en de mogelijkheid van ondersteuning vanuit het eigen sociale netwerk. Wanneer hiermee de beperking niet voldoende wordt gecompenseerd, kijken cliënt en de Wegwijs medewerker naar de mogelijkheden die algemene en collectieve voorzieningen bieden. Wanneer ook dit niet voldoende is, komen de individuele voorzieningen in beeld.

Voor Wegwijs medewerkers en Wmo-consultanten houdt de Kanteling een grote verandering in waarbij een beroep wordt gedaan op andere competenties. Zij worden geacht in staat te zijn samen met de cliënt de hulpvraag te verhelderen en te verdiepen. Bij een gekantelde werkwijze gaat het om maatwerk, creativiteit, flexibiliteit en empathisch vermogen. Voor Wmo-consultanten betekent het dat zij meer zelf zullen indiceren, dit wordt nu nog vaak uitbesteed aan een extern bureau.

Als laatste zal ook de digitale informatie veranderen. Dit niet alleen onder invloed van de Kanteling, maar ook door de andere eisen die het Rijk stelt aan digitale informatie. Burgers

moeten ook digitaal makkelijk de weg kunnen vinden.

Speerpunten

- De informatie-, advies- en ondersteuningsfunctie Kantelen
- Bevorderen van de digitale informatievoorziening
- Samenwerking met de betrokken maatschappelijke partners

Activiteiten

De informatie-, advies- en ondersteuningsfunctie Kantelen

Wat	Wie	Resultaat
Meer huisbezoeken afleggen door medewerkers Wegwijs of Wmo consulenten in verband met vraagverheldering/vraagverdieping en indicering. Door eigen indicering kan de behandeltermijn ook worden ingekort.	Wegwijs, Wmo consulenten (Gemeente Halderberge)	<ul style="list-style-type: none"> • 100 % van de nieuwe cliënten is in 2015 thuis bezocht voor het gesprek. • In 2015 80% van de externe indicatiestelling overnemen in eigen beheer, dit betekent circa 11 indicaties per week. • In 2015: 90% van de aanvragen die binnenkomen wordt binnen de gestelde afhandeltermijn afgehandeld.

Wat	Wie	Resultaat
Het voeren van het eerste gesprek (een brede vraagverheldering in de context eigen kracht, sociaal netwerk en algemene voorzieningen) vraagt om andere competenties. Deskundigheidsbevordering is daarom noodzakelijk.	Wegwijs, gemeente Halderberge	De Wegwijsmedewerkers zijn getraind om 'het gesprek' te voeren.

Wat	Wie	Resultaat
Voor het gesprek wordt een protocol gemaakt zodat de Wegwijs medewerker niets vergeet en er een uniforme werkwijze ontstaat.	Wegwijs, gemeente Halderberge	In 2012 is er een protocol voor Wegwijs medewerkers voor het voeren van 'het gesprek'.

Bevorderen van de digitale informatievoorziening

Wat	Wie	Resultaat
De site www.halderberge.nl wordt verbeterd op het gebied van maatschappelijke ondersteuning	Wegwijs, gemeente Halderberge, Wmo- raad	In 2012 is er actuele digitale informatievoorziening en deze wordt vervolgens per maand actueel gehouden.

Samenwerking met de betrokken maatschappelijke partners

Wat	Wie	Resultaat
<p>De Kanteling is een grote verandering binnen de Wmo. Dit is niet alleen wennen voor de medewerkers, maar het zal ook voor de burger een hele verandering inhouden. De inwoners van Halderberge moeten goed geïnformeerd worden over de veranderingen.</p> <p>Ook de maatschappelijke organisaties worden in het proces van de Kanteling meegenomen.</p>	Gemeente Halderberge	Een communicatieplan voor deze beleidsperiode is geschreven in 2012 en wordt uitgevoerd in de verdere beleidsperiode. In dit communicatieplan is onder andere aandacht voor verdere samenwerking met maatschappelijke organisaties op het gebied van de Kanteling.

Hoofdstuk 4 – Vrijwilligerswerk en mantelzorg: geen makkelijke, maar wel een dankbare taak!

2011 is het Europees jaar van het vrijwilligerswerk. Dit laten we niet zomaar aan ons voorbij gaan. Dit is het moment om te kijken waar we in de toekomst naartoe willen met ons mantelzorg- en vrijwilligerswerkbeleid.

De gemeente vindt mantelzorg en vrijwilligerswerk erg belangrijk. Hierbij ligt de nadruk op het bij elkaar brengen en houden van mensen. Daarnaast heeft het behalen van beleidsdoelen en het integreren van verschillende beleidsterreinen zoals sport, maatschappelijke stage en jeugdbeleid prioriteit.

De gemeente houdt zich al langer bezig met beleid op het gebied van vrijwilligers en mantelzorgers. Een aantal van deze taken worden ook in dit beleidsplan doorgezet, zoals het aanbieden van een collectieve verzekering voor vrijwilligers en deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers.

Het gemeentelijk vrijwilligerswerkbeleid zich meer richten op jongeren en 65+ers. Het mantelzorgbeleid zal zich meer richten op jonge en werkende mantelzorgers. Dit zijn specifieke doelgroepen waarvoor extra aandacht is. Dit neemt natuurlijk niet weg dat iedere vrijwilliger en mantelzorger van grote waarde is en dat de gemeente aan iedereen aandacht zal geven.

Vrijwilligers en mantelzorgers, wie zijn dat?

Op dit moment is de definitie van de vrijwilliger als volgt: *‘Bij vrijwilligerswerk gaat het om het bieden van hulp/zorg in enig georganiseerd verband door personen op vrijwillige basis, zonder dat daar een overeengekomen vergoeding tegenover staat’*. De man die op zaterdagmorgen de hockeywedstrijden fluit, de leesmoeder op de basisschool, vrijwilligers vormen de basis van de samenleving. Zij zorgen voor een dynamische en veerkrachtige samenleving.

Volgens prognoses zal in 2030 één op de drie inwoners van Nederland boven de 55 jaar zijn. West- Brabant is één van de regio's die het meest vergrijsd. De komende jaren zullen veel babyboomers van hun pensioen gaan genieten. Ook in Halderberge is deze trend te zien. Op dit moment is bijna een derde van de bevolking 55 jaar of ouder. Dit aantal zal over tien jaar toenemen.

De babyboomers stellen hoge eisen aan het invullen van hun vrije tijd en zodoende ook aan het eventuele vrijwilligerswerk wat zij gaan vervullen. Deze babyboomers en senioren zullen steeds vaker de drijvende kracht vormen binnen allerlei organisaties en initiatieven. Door de vergrijzing zal het beroep op mantelzorg toenemen. Aan de andere kant stijgt het aantal gezonde ouderen.

Door maatschappelijke stages kan ook het potentieel aan jonge vrijwilligers toenemen. Er is dus sprake van een groeiende diversiteit in het vrijwilligerspotentieel waaruit vrijwilligersorganisaties kunnen en moeten putten.

Elke dag zorgen in Nederland ruim drie miljoen mensen voor hun chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, ouder, kind, of ander familielid, vriend of buur. Deze zorg kan jarenlang duren, is onbetaald en wordt vaak vanuit een persoonlijke relatie gegeven. Deze zorg heet mantelzorg.

Mantelzorg wordt door het ministerie van VWS als volgt omschreven: *‘Langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie’.*

Informeel zorg is mantelzorg én vrijwillige zorg (de zorgvrijwilligers). Er zijn verschillen tussen mantelzorg en vrijwillige zorg. Men doet beiden tekort wanneer wordt verondersteld dat ze onderling uitwisselbaar zijn. Mantelzorg en vrijwilligerszorg zijn twee vormen van informeel zorg die allebei onbetaald zijn. Daarmee vormen ze een tegenhanger van de formele of professionele (in de betekenis van betaalde) zorgverlening.

Steeds meer mensen zorgen voor een naaste die vanwege de gezondheidsproblemen niet meer voor zichzelf kan zorgen. Sommigen zijn ongemerkt mantelzorger geworden. Anderen zijn zich hier wel van bewust. Het aantal mantelzorgers zal tot en met 2030 met 5% toe gaan nemen.

Ontwikkelingen binnen vrijwilligerswerk en mantelzorg

De landelijke ontwikkelingen die in het eerste hoofdstuk beschreven zijn, hebben invloed op de invulling van vrijwilligerswerk, mantelzorg en het werven van nieuwe vrijwilligers. Digitalisering is hierop van invloed. Tegenwoordig hebben steeds meer mensen thuis een pc en internetaansluiting. Dat geldt ook voor de werving van vrijwilligers via digitale vacaturebanken. Voor degenen die mantelzorg geven en die mantelzorg ontvangen, biedt dit nieuwe vormen van contacten via de computer, zoals chatten, tweets (twitter) en het plaatsen van online berichten op Facebook en Hyves.

Aan de andere kant leidt deze ‘digitalisering van contacten’ ook tot minder contact in persoon. Dit kan tot gevolg hebben dat mensen zich minder betrokken voelen bij anderen of bijvoorbeeld hun buurt en zich daardoor minder snel als vrijwilliger zullen inzetten.

Daarnaast is de vanzelfsprekendheid waarmee vroeger mensen voor een lange periode zich inzetten voor de vereniging voorbij. De potentiële vrijwilliger is moeilijker te binden voor langere tijd en door één organisatie. Dit maakt het voor organisaties noodzakelijk aan te sluiten bij de leefwereld van doelgroepen en rekening te houden met deze wens tot ongebondenheid, tijdelijkheid en flexibiliteit. Vrijwilligerswerk dient uitdagend, leuk en verrijkend te zijn en valt niet meer samen met conventie, gewoonte en trouw aan de organisatie.

Naast geleide en daardoor minder vrijwillige vormen van vrijwilligerswerk, zoals maatschappelijke stages voor middelbare scholieren en vrijwilligerswerk als tussenstap in trajecten gericht op arbeidsparticipatie, lijkt tevens het maatschappelijk verantwoord ondernemen¹⁰ belangrijker te worden in Nederland. Ook bij sportverenigingen ontstaan ideeën om zich buiten de eigen club om in te zetten als vrijwilliger.

Speerpunten (zoals voortgekomen uit de interactieve bijeenkomsten)

- Mantelzorg- en vrijwilligersorganisaties motiveren in een vroeg stadium veel contact te hebben en te onderhouden met (toekomstige) vrijwilligers;
- Faciliteren, ondersteunen en vrijwilligers en ontlasten mantelzorgers;
- Ondersteunen lokale mantelzorg- en vrijwilligerswerk organisaties.

¹⁰ Bij maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) neemt een bedrijf de verantwoordelijkheid voor de effecten van de bedrijfsactiviteiten op mens, milieu en bedrijfsvoering. Het bedrijf maakt bewuste keuzes om een balans te bereiken tussen People, Planet en Profit.

Activiteiten

Mantelzorg- en vrijwilligersorganisaties motiveren in een vroeg stadium veel contact te hebben en onderhouden met (toekomstige) vrijwilligers

Wat	Wie	Resultaat
<ul style="list-style-type: none"> In het kader van de maatschappelijke stage wordt een vrijwilligersmarkt georganiseerd (eenmaal per jaar) waar scholieren kunnen “shoppen” voor hun maatschappelijke stage. Hierbij worden ook vrijwilligersorganisaties betrokken. Jaarlijks een dag organiseren over vrijwilligerswerk in Halderberge voor iedereen die 63 wordt. Goed bereikbare digitale informatie over vrijwilligerswerk en mantelzorg (website en social media). 	Gemeente Halderberge met Surplus Welzijn en HOOM ¹¹ als partners in uitvoering	<p>Laat de bekendheid van de mogelijkheden tot vrijwilligerswerk tot 100% toegenomen zijn bij scholieren dmv de maatschappelijke stage.</p> <p>Een opkomst van 10% van de 63-jarigen op de vrijwilligerswerkdag.</p> <p>De bekendheid en activering tot vrijwilligerswerk onder 65+ers is toegenomen.</p>

Wat	Wie	Resultaat
De vrijwilligerspool onder de aandacht brengen bij de vrijwilligersinstellingen en mantelzorg instellingen in de gemeente Halderberge.	De Vrijwilligerscentrale Halderberge, HOOM, Gemeente Halderberge	Een stabiel aantal 30 vrijwilligers in de vrijwilligerspool in 2014, die op alle denkbare terreinen qua vrijwilligerswerk ingezet kunnen worden.

Toelichting vrijwilligerspool:

Op dit moment is er weinig bekendheid rondom de vrijwilligerspool en steekt deze alleen in op incidentele hulpvragen. Vanuit de interactieve bijeenkomsten kwam duidelijk het signaal dat de organisaties de vrijwilligerspool uitgebreid willen zien en dit in de vorm van een flexpool. De hedendaagse vrijwilliger blijft net zoals de hedendaagse werknemer niet tientallen jaren op één plek zitten. Om het vrijwilligerswerk aantrekkelijk te houden biedt een flexpool voor de organisaties en vrijwilliger uitkomst.

Wat	Wie	Resultaat
Uitkeringsgerechtigden vrijwilligerswerk aanbieden (niet vrijblijvend) in het kader van de WWB, IOAW en sociale activering.	Gemeente Halderberge in samenwerking met de vrijwilligerscentrale	Doorstroom en uitstroom van uitkeringsgerechtigden richting gesubsidieerd of regulier werk.*

¹¹ HOOM: Hulp en Ondersteuning Op Maat (instelling voor ondersteuning van informele zorg waaronder mantelzorg)

* hierbij zijn geen aantallen te noemen, omdat dit afhankelijk is van het aanbod uit de pool van uitkeringsgerechtigden. Doorstroom en uitstroom wordt moeilijker door de hogere eisen die organisaties stellen aan vrijwilligers en het 'zwakkere' aanbod uit pool voor sociale activering. Hierdoor komen er meer mensen in de pool en blijven zij langer zitten

Faciliteren, ondersteunen vrijwilligers en ontlasten mantelzorgers

Wat	Wie	Resultaat
Dit protocol dient te bevorderen dat zorginstellingen en Wegwijs doorvragen bij een vraagesprek naar de situatie van de mantelzorger. Dit protocol zal door en met mantelzorgers worden opgesteld om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de doelgroep.	Gemeente Halderberge (initiatiefnemer), HOOM, GGD, Wegwijs, TWB, Groenhuysen, Surplus, Huispitaal	Mantelzorgers worden herkend en erkend door zorginstellingen en Wegwijs (dit wordt bepaald door een enquête die wordt uitgezet door de gemeente onder mantelzorgers).

Wat	Wie	Resultaat
<ul style="list-style-type: none"> Betrekken van jongeren en 65+'ers bij het vrijwilligerswerk door aan te sluiten op hun belevingswereld. (Een voorbeeld hiervan is het motiveren van organisaties om kort en bondig te kunnen vertellen wat zij doen om zo jongeren te enthousiasmeren (zgn. elevator pitch)). 	Gemeente Halderberge in samenwerking met de vrijwilligers-centrale	Meer instroom, minder uitstroom en uiteindelijk meer participerende vrijwilligers. Het stappenplan dient in 2012 opgesteld te worden.

Toelichting mobiliseren en vasthouden potentiële vrijwilligers:

Het is heel lastig om aan te sluiten bij de verschillende belevingswerelden van jongeren, allochtonen en 55+ers. Om aansluiting te vinden bij de belevingswereld van vrijwilligers worden verschillende manieren ingezet om de doelgroep te bereiken.

Toelichting elevator pitch:

Daarnaast is er de tip gegeven om de activiteit te laten passen bij de beleving. Om de verschillende vrijwilligers te bereiken kun je dat het beste doen door gebruik te maken van een elevator pitch. Dit houdt in dat je binnen 40 seconden kunt vertellen wat je project betekent, wat hij of zij voor jou kan betekenen en wat het de vrijwilliger oplevert. Dit kan met name jongeren erg aanspreken, bijvoorbeeld als zij op zoek zijn naar een maatschappelijke stage.

Wat	Wie	Resultaat
Bij het wegvallen van voorzieningen of aanvraag van voorzieningen aanbieden van administratieve ondersteuning.	HOOM Halderberge helpt met verkrijgen van de juiste ondersteuning.	Ontlasting mantelzorgers bij het verwerken van de administratie (in 2013 meten via evaluaties onder mantelzorgers die administratieve ondersteuning ontvangen. Doel is dat 75% zich ondersteund voelt).

Toelichting administratieve ondersteuning:

Uit de interactieve bijeenkomst is gebleken, dat mantelzorgers regelmatig tegen de enorme administratieve lasten aanlopen. Het gaat bijvoorbeeld om formulieren voor de zorgverzekering, de aanvraag voor een aanpassing aan de woning of voor de aanvraag van deeltaxi. Hier gaat veel van hun tijd in zitten, terwijl de focus op de zorg zou moeten liggen.

Wat	Wie	Resultaat
Vergroten van de herkenning en erkenning van overbelaste mantelzorgers bij de organisaties en instellingen waaronder huisartsen en andere specialisten, het Wmo loket, GGZ instellingen enzovoort.	HOOM, gemeente Halderberge	Een toename van het aantal geregistreerde mantelzorgers van 217 naar 300 in 2014.

Toelichting voorlichtingscampagne mantelzorg:

Doordat medewerkers van instellingen en de gemeente Halderberge de eerste signalen van overbelasting beter herkennen, zoals slaperigheid, oververmoeidheid en gebrek aan eetlust, kunnen instellingen en specialisten sneller doorverwijzen naar de ondersteunende instanties.

Wat	Wie	Resultaat
1 loket gedachte: Behoud 1 voordeur voor de toekomstige vrijwilliger bij de vrijwilligerscentrale.	Vrijwilligersorganisaties, HOOM, de vrijwilligerscentrale, Surplus, Groenhuysen, Huispitaal en de gemeente Halderberge.	Een hechtere samenwerking tussen partijen. De Gemeente Halderberge is hierin de 'lijm'. Zij brengt organisaties samen en draagt zorg voor de juiste overlegstructuur.

Wat	Wie	Resultaat
Bieden van financiële ondersteuning aan organisaties die hun vrijwilligers cursussen willen laten volgen.	Gemeente Halderberge	Meer vrijwilligers deskundiger maken. 50% van alle vrijwilligers heeft in de periode 2012- 2015 een aanbod tot deskundigheidsbevordering gekregen.

Uitdrukking geven aan vormen van waardering voor vrijwilligerswerk & mantelzorg

Wat	Wie	Resultaat
Elk jaar een dag organiseren waarbij mantelzorgers in het zonnetje worden zet.	Gemeente Halderberge, HOOM	Mantelzorgers voelen zich gewaardeerd (uit een evaluatie onder geregistreerde mantelzorgers in 2013 blijkt dat 80% zich gewaardeerd voelt).

Wat	Wie	Resultaat
Aanbieden van een collectieve verzekering	Gemeente Halderberge	Alle vrijwilligers kunnen een beroep doen op de collectieve verzekering

Hoofdstuk 5 – Voorzieningen en beleid voor iedereen, met en zonder beperking

Dit prestatieveld gaat over het participeren in de samenleving door gebruikmaking van algemene voorzieningen. Dit zijn voorzieningen waarbij geen tussenkomst van de gemeente nodig is om er een beroep op te kunnen doen. Mensen kunnen er zo gebruik van maken, ze zijn laagdrempelig. Voorbeelden zijn de maaltijdservice, de plusbus en plus- en steunpunten.

Onder invloed van de Kanteling is ook een verschuiving binnen dit prestatieveld te zien. Nadat gekeken is welke mogelijkheden de burger zelf heeft om zijn situatie te verbeteren, zij het met hulp van zijn directe omgeving en vrijwilligers, wordt pas gekeken naar het gebruik van voorzieningen. In eerste instantie gaat de aandacht uit naar algemene voorzieningen en de in het volgende hoofdstuk beschreven collectieve voorzieningen, pas daarna naar de individuele voorzieningen.

Inclusief beleid

Inclusief beleid is de meest ultieme vorm van integraal beleid. Het komt er op neer dat op alle beleidsterreinen per definitie rekening wordt gehouden met mensen met een beperking, van welke aard dan ook. Het doel van inclusief beleid is tweeledig. Aan de ene kant het overheidsbeleid dat de maatschappij op allerlei levensgebieden toegankelijker maakt. Aan de andere kant het ontwikkelen van de kracht van de mensen zelf om meer actief te participeren¹². Wat levert inclusief beleid op? De belangrijkste opbrengst van inclusieve beleidsvorming is betere participatie en het vergroten van de zelfredzaamheid van mensen met een beperking. Daarnaast leidt het tot efficiënte inzet van publieke middelen.

Het werkmodel Agenda 22 is een mogelijkheid om te werken aan inclusief beleid. Het werkmodel gaat ervan uit dat mensen met beperkingen hun ervaringen kunnen inzetten bij het maken van inclusief beleid. Agenda 22 is gebaseerd op de 22 standaardregels van de Verenigde Naties (VN). Om de ongelijkheid tussen mensen met en zonder beperkingen te verkleinen is de Universele Verklaring van de Rechten van Mens uit 1948 aangevuld met rechten voor mensen met een beperking. Dit verdrag bepaalt dat iedereen toegang moet hebben tot de omgeving, het vervoer, informatie, werkplek en openbare faciliteiten en diensten.

De staatssecretaris van VWS is bezig met de voorbereiding van de bekrachtiging van dit VN verdrag. Het verdrag verplicht de ondertekenaars om de sociale en fysieke belemmeringen weg te nemen die mensen met een beperking dagelijks ervaren. Vanaf dat moment is inclusief beleid geen vrijblijvende aangelegenheid meer.

Het aanbieden van algemene en collectieve voorzieningen en het inclusief denken en doen is een continu proces. Hoewel inclusief beleid altijd deel heeft uitgemaakt van de gedachtegang van de Wmo, is dit beleid tijdens de afgelopen beleidsperiode niet geactiveerd. Toen is vooral gefocust in de invoering van de Wmo en de extra taken die de gemeente erbij kreeg. De komende beleidsperiode zal daarom in het teken staan van de opstart en ontwikkeling van inclusief beleid en de (door)ontwikkeling van algemene en collectieve voorzieningen. Op die manier ontstaat er een steeds completer aanbod waarvan de burger zonder individuele hulp van de gemeente gebruik van kan maken. Dit stelt de burger in staat (langer) zelfstandig en zelfredzaam te zijn.

¹² VNG handreiking "Iedereen binnenboord: inclusief beleid in de praktijk" 2010

Speerpunten

- Het aanbieden van verschillende algemene voorzieningen die ertoe bijdragen dat burgers langer zelfstandig blijven en minder snel een beroep hoeven te doen op de individuele voorzieningen.
- Alle afdelingen binnen de gemeentelijke organisatie in Halderberge zijn zich bewust van inclusief beleid en passen dit zowel in beleid als in uitvoering toe.

Activiteiten

Algemene voorzieningen

Wat	Wie	Resultaat
Onderzoek doen naar de vraag naar en het aanbod van algemene voorzieningen	Gemeente Halderberge, Wegwijs, Wmo Raad, regio West- Brabant	In 2013 verschijnt er een rapport met in kaart gebrachte aanbod van en vraag naar van algemene voorzieningen met een plan van aanpak over verder uitwerking en uitvoering (gecombineerd onderzoek met collectieve voorzieningen van prestatieveld 6)

Inclusief beleid voor de gehele gemeente

Wat	Wie	Resultaat
Een plan van aanpak voor intern gebruik over de aanpak, introductie en uitvoering van inclusief beleid	Gemeente Halderberge, afdeling Samenleving	In 2012 ligt er een plan van aanpak over de aanpak, introductie en uitvoering van inclusief beleid

Toelichting:

In het Plan van Aanpak wordt onder andere kortgesloten met alle afdelingen van de gemeente dat in 2013 iedere gemeente minimaal drie manieren bedacht heeft om inclusief te denken en doen. Dit plan van aanpak wordt onder meer gebaseerd op Agenda 22.

Tijdens het proces van ontwikkeling van inclusief beleid, wordt ook de Wmo- raad gevraagd om advies. Het Plan van Aanpak zal ook met hen besproken worden.

Hoofdstuk 6 – Collectieve voorzieningen waar mogelijk, individueel waar nodig

Het zesde prestatieveld betreft de verstrekking van specifieke, op de persoon toegesneden voorzieningen. Dit kan zowel in collectieve vorm als individueel zijn. Voor de hand liggende vormen zijn woonvoorzieningen en rolstoelen.

Door de toenemende vergrijzing zal de druk op de Wmo toenemen. Meer mensen zullen individuele voorzieningen aanvragen. Daarom is het belangrijk, zoals ook in het vorige hoofdstuk werd beschreven, dat collectieve en algemene voorzieningen deze druk wat verlichten. Zoals in het eerste hoofdstuk is beschreven, zullen de individuele voorzieningen als compensatie voor een beperking als laatste worden bekeken.

De gemeente Halderberge kent bijvoorbeeld vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen, rolstoelen en scootmobielen en hulp bij het huishouden. In deze komende beleidsperiode zal het bestaande aanbod aan individuele voorzieningen worden gehandhaafd. Het is echter de bedoeling dat er door een toenemend gebruik van algemene en collectieve voorzieningen als gevolg van de Kanteling en door het invoeren van inclusief beleid, minder individuele voorzieningen zullen worden toegekend.

De regels omtrent de toekenning van individuele voorzieningen zijn te vinden in de Verordening Individuele Voorzieningen Maatschappelijk Ondersteuning Halderberge en de bijbehorende beleidsregels. Onder invloed van onder andere de Kanteling zullen deze documenten moeten worden aangepast.

Speerpunten

- Gekanteld werken met collectieve en individuele voorzieningen
- Taken van de AWBZ worden stapsgewijs overgeheveld naar de Wmo

Activiteiten

Gekanteld werken met collectieve en individuele voorzieningen

Wat	Wie	Resultaat
Onderzoek doen naar de vraag en het aanbod van collectieve voorzieningen	Gemeente Halderberge, Wegwijs, Wmo Raad, regio West-Brabant	In 2013 verschijnt er een rapport met in kaart gebrachte aanbod en vraag van collectieve voorzieningen met een plan van aanpak over verder uitwerking en uitvoering (gecombineerd onderzoek met algemene voorzieningen van prestatieveld 5)

Wat	Wie	Resultaat
De verordening individuele voorzieningen en de bijbehorende beleidsregels aanpassen aan een gekantelde werkwijze	Gemeente Halderberge	In 2013 zijn de gekantelde verordening en beleidsregels aangepast
Toelichting: De huidige verordening individuele voorzieningen is niet gebaseerd op de manier van werken die de Kanteling vereist. Zo zal 'het gesprek' in de verordening worden vastgelegd.		

Taken van de AWBZ worden stapsgewijs overgeheveld naar de Wmo

Wat	Wie	Resultaat
De begeleidingsfunctie van de AWBZ (groep en individueel) wordt overgeheveld naar de Wmo	Van Rijk naar gemeente Halderberge	2012: voorbereidingen treffen voor de uitvoering van de extra taak 2013: Cliënten helpen die voor het eerst een aanvraag doen voor extramurale begeleiding 2014: alle aanvragen op het gebied van extramurale begeleiding behandelen
Toelichting: Meer informatie is te vinden in bijlage 2 op pagina 29.		

Wat	Wie	Resultaat
Voorzetting project Wijkzuster. Na de evaluatie van het BMC over de Wijkzuster in oktober 2011, wordt besloten of en hoe het project Wijkzuster wordt voortgezet	Regionale Kruisvereniging West-Brabant, de gemeente heeft alleen een rol in afstemming en communicatie	Op dit moment is een vaste Wijkzuster voor drie van de vijf kernen. Er wordt gestreefd naar een wijkzuster in alle kernen van de Gemeente Halderberge.

Overig

Wat	Wie	Resultaat
Onderzoek doen naar het gebruik van PGB's en zorg in natura in het kader van kostenbesparing.	Gemeente Halderberge	Er wordt zorgvuldig gekeken naar de voor- en nadelen van het gebruik van PGB en zorg in natura met betrekking tot de kosten voor de gemeente Halderberge.*
*Toelichting: In 2010 bedroeg het percentage PGB ten opzichte van het totaal 29,4 % (267 van het totaal van 907). De vraag is wat het effect zal zijn van de overheveling van de extramurale zorg van de AWBZ naar de Wmo vanaf 2013 op het gebruik van PGB's en wat dit betekent voor de Wmo uitgaven van de gemeente Halderberge.		

Hoofdstuk 7 - Raakvlakken met andere beleidsterreinen

Maatschappelijke ondersteuning is een zeer breed werkveld dat raakt aan vele andere beleidsterreinen en beleidsdocumenten. Hieronder zijn de raakvlakken beschreven.

Jeugd- en jongerenbeleid

De kadernota jeugd 2012-2014 "Halderberge in verbinding met jeugd" raakt aan de Wmo. Niet alleen aan het voor de hand liggende prestatieveld 2, maar ook met de overige prestatievelden. Zo is een goede leefbaarheid in de wijken waar jongeren wonen belangrijk voor het veilig kunnen opgroeien, is goed advies over opgroeien en opvoeden van belang, zijn vrijwilligers en mantelzorgers die jongeren met een beperking ondersteunen onmisbaar, kunnen jongeren zelf vrijwilliger of mantelzorger zijn en kunnen ook jongeren met een beperking aanspraak maken op algemene, collectieve en individuele voorzieningen.

Volksgezondheidsbeleid

Met name prestatievelden 7, 8 en 9 hebben overlap met het volksgezondheidsbeleid. Hierin zijn de volksgezondheidsnota en het regionaal Kompas van belang. Volksgezondheid komt ook terug in andere prestatievelden binnen de Wmo. Goede advisering en ondersteuning is belangrijk en kan een preventieve werking hebben, bijvoorbeeld ter voorkoming van eenzaamheid. Ook de Kanteling biedt kansen voor het preventieve beleid van de gemeente. Door preventieactiviteiten in te zetten, kan voorkomen worden dat mensen een beroep moeten doen op (individuele) voorzieningen van de gemeente.

Wwb en minimabeleid

De Wmo en Wwb hebben een duidelijke link, zij hebben beide tot doel mensen mee te laten doen in de samenleving. In dit plan was eerder al te lezen dat Halderberge deze verbinding onder andere vorm geeft door inzetten van uitkeringsgerechtigden als vrijwilliger.

Ouderenbeleid

Ouderenbeleid heeft vele raakvlakken met maatschappelijke ondersteuning. Ouderen zijn namelijk een belangrijke doelgroep van de Wmo en maken veel gebruik van de voorzieningen. In 2012 zal een nieuwe nota ouderenbeleid uitgebracht worden.

Sportbeleid

Sportnota "Halderberge in Beweging". Onder 5.2.3., gezond door beweging, staat het volgende:

Voor mensen met een handicap is sport en bewegen niet altijd vanzelfsprekend. De gemeente wil drempels voor sportbeoefening door deze doelgroep verminderen en gerichte sport- en beweegactiviteiten inzetten voor deze groep.

Per jaar wordt een uitvoeringsprogramma gemaakt voor de uitvoering van sportbeleid. In het uitvoeringsprogramma 2012 is er onder andere speciale aandacht voor ouderen en mensen met een beperking.

Daarnaast geldt het inclusief denken en doen ook voor sportbeleid. Bij de aanleg en aanpassing van sportfaciliteiten bijvoorbeeld, moet rekening gehouden worden met de bereikbaarheid en toegankelijkheid voor burgers met een beperking.

Leefbaarheid en veiligheid

Ook veiligheidsbeleid heeft raakvlakken met de Wmo. Zo moeten bij alarmeringssystemen rekening gehouden worden met mensen met een beperking. Zijn zij in staat bij nood een

gebouw snel te verlaten en zijn waarschuwingssignalen voor iedereen op te merken (dus ook voor mensen met een visuele of auditieve handicap)? Naast deze specifieke voorbeelden, blijkt uit hoofdstuk 2 dat leefbaarheid een zeer breed begrip is waarbij vele facetten spelen.

Onderwijsbeleid

Op het gebied van onderwijs speelt inclusief beleid een rol. Wanneer dit beleid goed wordt toegepast, wordt een school ook bereikbaar en toegankelijk gemaakt voor mensen met een beperking, bijvoorbeeld voor ouders die een ouderavond willen bezoeken.

Naast het inclusief beleid kan onderwijsbeleid ook bijdragen aan de uitvoering van prestatieveld 1: leefbaarheid en sociale samenhang. Een school in de buurt bevordert de sociale samenhang doordat kinderen en ouders elkaar ontmoeten.

Overige beleidsterreinen: kunst en cultuur en ruimtelijk beleid

Voor deze beleidsterreinen geldt ook het inclusief beleid. Voorbeelden zijn het toegankelijk en bereikbaar maken van evenementen en musea, bij de aanleg van een woonstraat voldoende op- en afritten maken en een school toegankelijk maken voor kinderen en ouders met een beperking.

Een onderdeel van inclusief beleid is al terug te vinden in het ruimtelijk beleid, namelijk in de Woonvisie. Hierin staat dat nieuwbouwwoningen bij voorkeur levensloopbestendig zijn. Dit betekent dat zij makkelijk zijn aan te passen aan de fase van het leven van de inwoners. Zo kunnen muren makkelijk verplaatst worden, kunnen drempels verwijderd worden en zijn deuren breed genoeg om met een rolstoel door te gaan.

Hoofdstuk 8 – Financiële paragraaf

In de gemeentebegroting is het beleid maatschappelijke ondersteuning opgenomen in het programma Maatschappelijke ondersteuning en welzijn. Besluitvorming over de beschikbaar te stellen middelen vindt jaarlijks door de gemeenteraad plaats via de vaststelling van de gemeentebegroting.

In de begroting 2012 zijn de volgende budgetten opgenomen voor uitvoering van het beleid maatschappelijke ondersteuning in de jaren 2012 – 2015.

Omschrijving	2012	2013	2014	2015
Prestatieveld 3				
Advieskosten	€ 18.200	€ 14.900	€ 16.800	€ 17.700
Voorlichting en publicaties	€ 7.800	€ 7.800	€ 7.800	€ 7.800
Prestatieveld 4				
Subsidie HOOM	€ 76.500	€ 76.500	€ 76.500	€ 76.500
Subsidie Surplus Welzijn, vrijwilligerscentrale	€ 42.000	€ 42.000	€ 42.000	€ 42.000
Subsidie deskundigheidsbevordering vrijwilligers	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
Collectieve verzekering vrijwilligers	€ 5.900	€ 6.000	€ 6.200	€ 6.300
Prestatieveld 6				
Hulp in de huishouding, zorg in natura	€ 1.911.500	€ 1.982.200	€ 2.055.000	€ 2.129.900
Hulp in de huishouding, PGB	€ 750.900	€ 773.400	€ 796.700	€ 820.600
Hulp in de huishouding, PGB (uitvoeringsbudget)	€ 156.700	€ 156.700	€ 156.700	€ 156.700
Woonvoorzieningen	€ 446.300	€ 468.600	€ 492.000	€ 492.000
Rolstoelen	€ 275.600	€ 275.600	€ 275.600	€ 275.600
Vervoersvoorzieningen (individueel)	€ 381.500	€ 381.500	€ 381.500	€ 381.500
Vervoersvoorzieningen (collectief)	€ 285.500	€ 249.300	€ 249.300	€ 249.300
Totaal	€ 4.361.400	€ 4.437.500	€ 4.559.100	€ 4.658.900

Nieuwe activiteiten

Naast de bestaande activiteiten worden er in deze nota ook een aantal nieuwe activiteiten genoemd die de komende jaren zullen plaatsvinden. Deze activiteiten worden binnen de bestaande budgetten uitgevoerd.

Financiële gevolgen de Kanteling

Als gevolg van de Kanteling zullen de Wegwijs medewerkers en de Wmo consulenten anders gaan werken. De Wegwijs medewerkers gaan 'het gesprek' aan met de cliënt en de Wmo consulenten gaan meer zelf indiceren. Het budget voor advieskosten (wat tot op heden werd ingezet voor indicaties door een extern bureau) zal worden ingezet voor extra personeel, wat nodig zal zijn om volgens de Kanteling te gaan werken, en voor cursussen

om de medewerkers voor te bereiden op de nieuwe werkwijze. In de begroting 2012 is dit reeds verwerkt.

Daarnaast zal er ten gevolge van de Kanteling anders worden omgegaan met het aanbieden van voorzieningen. Eerst wordt gekeken naar de zelfredzaamheid en de mogelijkheid van ondersteuning vanuit het eigen sociale netwerk. Daarna wordt gekeken naar de algemene en collectieve voorzieningen en pas wanneer ook dit niet voldoende is, komen de individuele voorzieningen in beeld. Als gevolg van deze nieuwe manier van werken en door het invoeren van inclusief beleid, zal er naar verwachting in de toekomst meer gebruik gemaakt worden van algemene en collectieve voorzieningen, en zullen er minder individuele voorzieningen worden toegekend. Hoe groot de verschuiving en de hiermee samenhangende besparing op de individuele voorzieningen zal zijn, is op dit moment nog niet aan te geven.

Bezuinigingstaakstelling

De gemeente Halderberge heeft, net als vele andere gemeenten, te maken met een bezuinigingstaakstelling. Op dit moment bedraagt deze ongeveer € 2,8 miljoen. In 2011 en 2012 vindt een takendiscussie plaats. Hieruit moet blijken op welke taken de gemeente zich de komende jaren focust en op welke wijze invulling wordt gegeven aan de bezuinigingstaakstelling.

Bijlage 1: 8 resultaten van de Wmo door de VNG

1. Iedere burger kan wonen in een schoon en leefbaar huis. Dit betekent een schone huiskamer, badkamer, toilet en slaapkamer. Ook moet het opgeruimd en functioneel zijn.
2. Iedere burger kan wonen in een voor hem/haar of het gezin geschikte woning. Hieronder vallen de noodzakelijke aanpassingen van een woning. Dit wordt alleen toegestaan wanneer een burger verantwoorde keuzes gemaakt heeft bij het kopen van zijn huis. Bovendien geldt het niet voor aanpassingen of onderhoud aan de tuin.
3. Iedere burger kan beschikken over goederen voor primaire levensbehoeften. Hieronder valt niet alleen voedsel, maar ook toiletartikelen en schoonmaakspullen.
4. Iedere burger kan beschikken over schone, draagbare en doelmatige kleding. Ook wassen en strijken valt hieronder.
5. Iedere burger kan thuis zorgen voor gezonde kinderen die tot het gezin behoren. In principe is dit de verantwoording van de ouders. Pas wanneer bij ouders alle andere mogelijkheden hebben benut, kan Wmo ondersteuning worden aangevraagd.
6. Iedere burger kan zich in, om en nabij het huis verplaatsen. Dit betekent dat iemand de vertrekken van de woning kan bereiken en binnen die vertrekken kan functioneren.
7. Iedere burger kan zich lokaal verplaatsen per vervoersmiddel.
8. Iedere burger heeft de mogelijkheid om contacten te hebben met medemensen en deel te nemen aan recreatieve, maatschappelijke of religieuze activiteiten. In principe gaat het dan om activiteiten binnen de eigen gemeente.

Bijlage 2: AWBZ begeleiding naar Wmo

De functies dagbesteding en begeleiding worden overgeheveld van de AWBZ naar de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het kabinet vindt dat deze functies het best dichtbij de cliënt geregeld kunnen worden. De gemeenten, die de Wmo uitvoeren, staan dichterbij de cliënt en kunnen dus meer maatwerk leveren.

Vanaf 2013 worden gemeenten verantwoordelijk voor nieuwe cliënten van de dagbesteding en begeleiding, vanaf 2014 voor alle cliënten.

Voor Halderberge gaat het om de volgende aantallen:

Aantal inwoners met begeleiding op 1 januari 2011 :	
<u>Individueel</u>	<u>Groep</u>
Somatische aandoening/ziekte: 22	Somatische aandoening/ziekte: 29
Psychogeriatrische aandoening/ziekte: 3	Psychogeriatrische aandoening/ziekte: 22
Psychiatrische aandoening/ziekte: 75	Psychiatrische aandoening/ziekte: 14
Lichamelijke handicap: 13	Lichamelijke handicap: 18
Verstandelijke handicap: 75	Verstandelijke handicap: 49
Zintuiglijke handicap: 0	Zintuiglijke handicap: 0
Totaal: 188	Totaal: 132

Bijlage 3: afkortingenlijst

AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
GGD	Gemeentelijke GezondheidsDienst
HOOM	Hulp en Ondersteuning Op Maat
IPO	InterProvinciaal Overleg
KCC	KlantenContactCentrum
MaSS	Maatschappelijk SteunSysteem
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
PGB	Persoonsgebonden Budget
TWB	Thuiszorg West- Brabant
VN	Verenigde Naties
VNG	Vereniging der Nederlandse Gemeenten
VWS	Volksgesondheid, Welzijn en Sport
Wajong	Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten
WIJ	Wet Investeren in Jongeren
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WvG	Wet voorzieningen Gehandicapten
Wwb	Wet Werk en Bijstand
WzW	Welzijnswet